

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 5. Rochus Gonsalvius Itapuanum oppidum fundat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

fus, ubi pericula abs se adita, numerositatem Barbarorum, fluminis amplitudinem, oppidorum condendorum spem, Urvaicensis Provinciæ adeundæ opportunitatem, sylvarum & camporum vastitatem civibus narravit, variis omnium animos affectibus imbuit. Plerique in cælum Societatem evehebant, tantis periculis quanta descripsimus, filios suos objectantem. Reipublicæ Primores urgebant continuationem expeditionis, Religioni Christianæ, Regi Catholico, & toti Paraquariæ, adiacētibusque Provinciis, utilissimæ: admirabanturque, quomodo unus vir eò penetrasset, quò nulla armorum vis per integrum fermè sæculum perturbare potuisset.

CAPUT

V.

Rochus Gonsalvius Itapuanum oppidum fundat.

Francisci Gonsalvii Proprætoris diploma.

Itapua descriptio.

Itapuanum oppidum edificatur.

Missa efficacitas.

Suspicio Itapuanorum.

DIDACO Marino Negronio, Paraquariæ & fluminis Argentei Prætor, Religionis Christianæ adeoque Societatis rebus promovendis viro planè idoneo, morte sublato, interim dum Rex de successore provideret, Franciscus Gonsalvius à Sancta Cruce, Patris Rochi Gonsalvii germanus frater, Paraquariæ Proprætor em agebat: qui decorum familiæ suæ ratus, si Parancensis provincia, toties Hispanorum armis frustra tentata, suæ maximè præfecturæ tempore ad Catholici Regis obsequium per germanum suum reduceretur, communicato cum eo, & Marcello Lorençana Rectore, consilio, diploma fecit, quo Societati pro potestate permittebat, quotquot oppida vellet ad Paranam & Urvaicam condere, Magistratus creare, templa fundare. Addidit Lorençana Rector sacræ rei instrumenta ferramentaque, necnon ceteras res erigendis de novo oppidis idoneas, monitumque Gonsalvium, ut se præclaris facinoribus commendaret, abs se dimisit. His rebus instructus, per eadem discrimina, & nova verborum opprobria in itinere à Barbaris jactata, ipso Incarnati Verbi pervigilio Itapuanam rursum tenuit. Itapua locus est à Paraquarii ostio & Guairaniæ finibus, pari circiter utrimque sexaginta leucarum intervallo, ad Paranz Australe littus eminens. Paludem in fluvium sese exonerantem pro portu habet. In vicinia Indorum satis ad justum oppidum constandam computabat. Itapuanam Casiquii, defensâ Cruce nobiles, Gonsalvio reduci domum ex palea & luto barbarico more confectam concessere: cujus domus parte in usum Sacelli adaptatâ, Rochus per se & per emissarios Indos viciniam omnem excutiens, brevi effecit, ut non contemnenda manus se Itapuanis adjunctum veniret. Adulto jam anno, bini Socii è Guarambaræa expeditione reduces Parancensis rebus augendis destinati advenere: ex his Joannes Salas in Sancti Ignatii oppido cum Francisco à valle ibi curante remansit. Didacus verò Boroa Itapuanam, ubi quadrimestri spatio Gonsalvius solus jam perstiterat, per eadem discrimina evasit. Læti uterque mutuo consortio novi oppidi aream designant, templum multitudinis capax atque domum fabricant, casas Barbarorum erigunt, plurâ exemplo quàm verbis imperant. Lutum & paleam advehunt, ligna findunt, aptantque ædificiis, tantâ rerum omnium inopiâ, ut inter delicias nescio quod carduorum genus agreste & inspidum, farinamque ligneam, computarent. Defectu idonei cibi, cum ex quibusdam herbis campestribus, à Psittacis tantùm edi solitis, pulmentum sibi facerent, gens nova Gonsalvium & Boroam simplici joco Psittacos appellabant. Templo ad culmen perducto, solemnî ritu & supplicatione, non sine Barbarorum tripudiis, Virginis Icon, quam tanquam populorum expugnatricem secum Rochus vehebat, in templum & aram illata est. Exinde Parancensis provincia sub Cælorum Reginz patrociniò sterit: novaque colonia Annunciata Virgini ritè dicata sub tanti nominis auspiciis hætenus feliciter perseverat. Notatu dignum est, quod postquam Sacro-sanctum Missæ Sacrificium in æde fieri cœpit, demones antea infestissimi Itapuanos spectris terrare desierint. Forundem infernalium hostium industriâ vulgarum est, Gonsalvium & Boroam Sacerdotes non esse, sed sub ficto vestitu terras exploratum venisse, ut gentem novâ religione insecatam Hispanis proderent: eosdem Imaginibus Sanctorum ac scriptis libris pestem facere. Quibus rebus divulgatis, plerique Barbarorum ab iis abhorruere, donec sensim inanes ineptias dedocti, Sociorum consortio assuescerent. Verùm ne nimis minutus sim in recensendis sub ea initia Barbarorum proter vitatibus, magorum odio, vicinorum populorum inquietudine, pestium strage, satis ad commendandam Sociorum virtutem fecisse me arbitror, si dixero nullam calamitatem

Apostolicis

Apostolicis viris defuisse: adeò ut miraculo proximum videatur, inter tot adverſa in regione corruptiſſima conſtantiam tenere potuiſſe. Satis conſtat ſupra ſex capitum millia eò loci uſque ad id tempus à Societatis hominibus baptizata fuiſſe. In Divi Ignatii colonia idem erat operantium vigor: pedetentim tamen res procedebat quoad Baptiſmos, ducentis circiter capitibus ſingulis annis in his rerum primordiis Chriſtianorum albo inſcriptis.

REbus apud Itapuanos utcumque ſtabilitis, relicto ibi, qui curam eorum gereret, Didaco Boroa, Rochus Gonſalvius Auguſto menſe ad Appupen paludem ab Sancta Annà dictam, Barbaris nondum baptizatis, ducendum ſe tradidit. Triginta leucis ſecundo flumine palus diſtabat, pergendumque erat per littora utrimque ferociſſimis hominibus infeſta, quos confidentiùs, quàm ſecuriùs ex itinere paſſim ad partes Chriſti ſollicitans, tandem eò quò tendebat incolumis pervenit. Maximà propenſione animorum Appupennæ paludis accolæ venientem exceperè, rati nullum ſibi contra vexatores potentius auxilium obvenire poſſe, quàm ſi Societas ſedem ſtabilem ibi poneret. Itaque cum octo menſes effluſiſſent, & nullus è Franciſcanà familiâ Sacerdos adveniſſet, Appupennens multiplici ſedulitate extemporale templum domumque Gonſalvio ædificant, ſparſam multitudinem cogunt, ſementem non uni ab aliis ſejuncti, ſed continuatim faciunt, denique rem adeò ſtrenuè urgent, ut ante quadrimeſtre ſpatium ſexcenta capita in novello oppido computarentur. Conſtitutis utcumque rebus, Rochus Gonſalvius cum Ferdinando Arià in Paraquariæ & fluminis Argentei Prætorum ruruſum electo, de Parana ſtatu acturus ad Aſſumptionis urbem menſe Novembri contendit. Prætor nuper ſororem ſuam cum Rochi Gonſalvii germano fratre in matrimonio collocarat, & affectu in Societatem jam ſatis clarus erat: quare omnia proclivã in eo reperit, niſi quod famæ ſuæ velificans voluerit ad nova Parana oppida ſtatim pergere. Diſſuadebat fortiter Gonſalvius, aſſerens adhuc eſſe immaturos Barbarorum animos; poſſe præcipitatione magnas res corrumpi: nomen Hiſpanorum ob præterita bella apud Paranenſes eſſe odibile: Societatem apud novos homines fore ſuſpicioſam, ſi ſtatim Hiſpanos quovis prætextu introduceret: deſiſteret itaque ab incepto, & tantisper diſſerret gloriæ ſegetem, quam ſine periculo aliquando meteret: interim autoritate Societatem juvaret, hanc eſſe unicam de religione Chriſtiana & Rege Catholico benè merendi viam. Hæc Rochus: ſed Prætor pulchrum ſibi fore ratus, ſi præſentem ad Parana aliis præriperet Prætoribus gloriæ occaſionem, Rocho Gonſalvio (cujus in comitatu ſibi tuta omnia confiſcebat) ad præparandos Paranenſium animos præcedere juſſo, cum quinquaginta Hiſpanis militibus ſe dat in viam. Ubi Parana littus attigit, in exornata navigiola ab Gonſalvio honorificè exceptus fluvium tranſmiſit. In obverſa Itapuanò oppido inſulâ Didacus Boroa ingentem Crucem erigi curarat, quam ut à longè conſpexere Hiſpani, feſtâ cymbarum circumdactione, & repetita ſclopetorum exploſione, aliisque venerationis ac lætitiæ oſtendementis, militariter adoravere; lati quòd eo in loco Crux triumpharet, in quo communes hoſtes tamdiu regnârunt. In Itapuanum oppidum inductus Prætor, ubi ad exornatum templum venit, ad comites ſuos converſus, *Gratias, inquit, Omnipotenti Deo flexo omnes poplite agamus, quòd unius virtute Crucis hodiè ea loca calcemus, quæ nec meus per tot annos enſis, nec Hiſpanorum robur debellare valuerunt.* Deinde Gonſalvio & Boroæ gratiis actis, quòd per eos tanta res peracta eſſet, promittens ſe honorarias litteras in Societatis commendationem ad Regem Catholicum daturum, Itapuanorum primoribus in oppidi duces ritè conſtitutis, Barbaros monuit, ut Sacerdotes ſuos (quorum ipſe manus demiſſo capite ad exemplum oſculatus eſt) vellent reverenter habere. Secundùm id, quia rumor increbuerat, ob ejus adventum, adverſi fluminis accolæ inquietè agere, & jam ex propinquo ſeſe hoſtiles cymbarum oſtendarent, eo quo venerat die, metum neceſſitate abeundi celans, quàm celerrimè ex Itapuanò portu ſolvit. Navigantibus trecenti circiter Barbari clavâ & ſagittis armati in fluminis præcipitio occurrunt, qui indubiè vim Prætori intuliſſent, niſi Gonſalvius autoritate ducem eorum repreſſiſſet.

CAPUT VI.

Rochus Gonſalvius conſtitutum ab ſe Sanctæ Annæ oppidum Franciſcanis concedit.

Sancta Anna oppidum cõditur.

Ferdinandus Arius Prætor Paranam vult inſpicere.

Rochus Gonſalvius diſſuadere conatur.

Prætor in opinione perſiſtit.

Crux triumphat.

Societatis commendatio.

Prætoris periculum.